

UCHWAŁA
Komisji Nadzwyczajnej do spraw Klimatu
z dnia 18 sierpnia 2022 r.
w sprawie katastrofy ekologicznej na rzece Odrze

na podstawie art. 12 w związku z art. 62 Regulaminu Senatu:

I.

Komisja dostrzega przesłanki do złożenia **zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa** z art. 231 § 1 Kodeksu karnego, polegającego na niedopełnieniu obowiązków przez funkcjonariuszy publicznych, tj. w szczególności ministrów odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz nadzór nad Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie, właściwych wojewodów, a także osoby pełniące funkcje Głównego Inspektora Ochrony Środowiska oraz Prezesa Wód Polskich. Nieprawidłowości związane z brakiem odpowiednich działań i opieszałością organów odpowiedzialnych za ochronę środowiska, gospodarowanie wodami oraz monitoring środowiska w zakresie wód powierzchniowych osiągnęły taki stopień, że w ocenie Komisji zasadne staje się rozważenie prawnokarnej kwalifikacji opisywanych zachowań oraz pociągnięcie wskazanych osób do odpowiedzialności.

II.

Komisja przyjmuje wniosek do Prezesa **Najwyższej Izby Kontroli** o natychmiastowe przeprowadzenie **kontroli doraźnej** na podstawie ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, a w szczególności art. 3, 5 i 6 - kontrolę następujących podmiotów:

- 1) **Kancelaria Prezesa Rady Ministrów,**
- 2) **Ministerstwo Klimatu i Środowiska,**
- 3) **Ministerstwo Infrastruktury,**
- 4) **Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,**
- 5) **5 Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska tj. Śląski, Opolski, Dolnośląski, Lubuski i Zachodniopomorski,**
- 6) **5 Urzędów Wojewódzkich tj. Śląski, Opolski, Dolnośląski, Lubuski i Zachodniopomorski,**
- 7) **Rządowe Centrum Bezpieczeństwa,**
- 8) **Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej,**

w zakresie, który obejmuje między innymi realizację ustawowych obowiązków poszczególnych instytucji administracji rządowej na poziomie centralnym i regionalnym, sposobu informowania o występującym zagrożeniu i przekazywania informacji podmiotom nadzorującym oraz realizacji obowiązku informowania obywateli o występującym zagrożeniu, podejmowanych działaniach w związku z sytuacją, która wystąpiła na rzece Odrze.

W szczególności występujemy o kontrole w następujących instytucjach z wnioskiem o znalezienie odpowiedzi na m.in. następujące pytania:

- a) kontrola **Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Rządowego Centrum Bezpieczeństwa** w zakresie:
- 1) Kiedy i w jaki sposób RCB i KPRM, w tym osobiście premier, uzyskali informacje o katastrofie ekologicznej w rzece Odrze?
 - 2) Jakie i kiedy działania podjęły RCB i KPRM by ustalić źródło zanieczyszczeń i przeciwdziałać katastrofie?
 - 3) Jakie i kiedy RCB i KPRM podjęły działania by poinformować ludność zagrożonych terenów nad Odrą o katastrofie?
- b) kontrola **Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie - Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej** w zakresie:
- 1) Kto i kiedy powiadomił o katastrofie ekologicznej na Odrze?
 - 2) Jakie działania zostały podjęte?
 - 3) Kogo o zaistniałej sytuacji poinformowano?
 - 4) Czy przeprowadzane są (od kiedy?) kontrole przedsiębiorstw posiadających pozwolenia wodnoprawne?
 - 5) Co zrobiono z identyfikowanymi nielegalnymi urządzeniami do przeprowadzenia zrzutów ścieków do Odry?
- c) kontrole w **Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej i Zarządach Zlewni** w zakresie:
- 1) Czy wydawano pozwolenia wodnoprawne dla zrzutu zanieczyszczeń (dot. wód przemysłowych) Odry lub jej dopływów?
 - 2) Jeżeli tak to komu, kiedy, na jaki okres i co pozwolenie obejmowało?
 - 3) Czy były informacje o zanieczyszczeniach płynących do Odry? Jeśli tak to kiedy, od kogo wpłynęły te informacje, jakie działania podjęto?
 - 4) Czy były sygnały dotyczące śniętych ryb? Jeśli tak, to kiedy, od kogo wpłynęły te informacje, jakie działania podjęto?
 - 5) Kogo poinformowano o zaistniałej sytuacji?
 - 6) Czy kontrolowana jednostka zarządza zbiornikami retencyjnymi/alimentacyjnymi?
 - 7) Jakie są instrukcje gospodarowania wodami?
 - 8) Czy były odstępstwa dotyczące instrukcji gospodarowania wodami?
 - 9) Czy były ponadnormatywne zrzuty wody? Jeśli tak to kto podejmował decyzje (uprawniony jest dyr. RZGW)?
- d) kontrola **Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska** w zakresie:
- 1) Gdzie i jak często pobierane są próbki wody z Odry i jej dopływów?
 - 2) Jakie właściwości fizyko-chemiczne i biologiczne podlegają badaniu?
 - 3) Czy w przypadku stwierdzenia zanieczyszczenia zwiększa się ilość badań?
 - 4) Czy były sygnały o zanieczyszczonej wodzie? jeżeli tak, to jakie i kiedy?
 - 5) Jakie działania podjął WIOŚ i kogo informował o tym (wojewodę, GIOŚ)?
- e) kontrole **Urzędów Wojewódzkich** w zakresie:
- 1) Czy wojewoda był informowany o zanieczyszczeniu Odry? Jeśli tak, to kiedy i przez kogo?
 - 2) Jakie działania podjął?
 - 3) Czy przekazał informacje do MSWiA i RCB?
- f) kontrola **Państwowej Straży Rybackiej** w zakresie:
- 1) Czy stwierdziła śnięcie ryb? Jeśli tak, to gdzie i kiedy?
 - 2) Czy była o tym informowana? Jeśli tak, to kiedy i przez kogo?
 - 3) Kto został powiadomiony o tym zjawisku?
- g) kontrola **Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska** w zakresie:
- 1) Kiedy otrzymano informacje o katastrofie ekologicznej na Odrze?
 - 2) Jakie działania zostały podjęte?

3) Kogo o tym poinformowano?

Jednocześnie informujemy, że nasz wniosek w tym zakresie jest wnioskiem kierunkowym i jeżeli Najwyższa Izba Kontroli dojdzie do wniosku, że zakres tej kontroli powinien obejmować także dodatkowe podmioty lub zagadnienia nieujęte w tym wniosku, to prosimy o ich uwzględnienie. Z uwagi na dramatyczną sytuację na rzece prosimy o potraktowania naszego wniosku jako pilny i niezwłoczne rozpoczęcie kontroli.

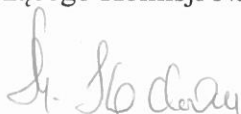
III.

Komisja popiera wniosek Polskiego Związku Wędkarskiego o ustanowienie **Krajowego Planu Rewitalizacji Odry** i zapewnienie na realizację tego Planu środków finansowych w ustawie budżetowej na rok 2023.

IV.

Wobec nieskorzystania przez organy administracji rządowej z instytucji stanu klęski żywiołowej, Komisja apeluje do Rady Ministrów o niezwłoczne przygotowanie rozwiązań prawnych, z których będą mogli skorzystać dotknięci katastrofą ekologiczną mieszkańcy i przedsiębiorcy w celu szybkiego dochodzenia **odszkodowań** za szkody poniesione w następstwie tej katastrofy.

Zastępca przewodniczącego Komisji Nadzwyczajnej do spraw Klimatu

senator Magdalena Kochan